Jaarverslag
Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers

2016

Inhoudsopgave

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS 3

BESTUURSVERSLAG..... 9

SAMENVATTING VISITATIECOMMISSIE (VC) VOOR HET JAARVERSLAG 11

JAARREKENING..... 25

BALANS PER 31 DECEMBER 2016..... 26

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2016 27

BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN 27

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016..... 28

TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2016..... 29

OVERIGE GEGEVENS 44

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT 45

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers ('het fonds'), statutair gevestigd te Haarlemmermeer is opgericht op 24 augustus 1982. De laatste statutenwijziging was op 22 mei 2014. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41223581. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement.
Tot 2015 was er sprake van een winstdelend garantie contract. Voor het verslagjaar 2015 en de vier jaar daarna is er een niet winstdelend garantiecontract afgesloten.

Wijziging status fonds
Het fonds is per 1 januari 2016 een gesloten fonds geworden waarin geen verdere pensioenopbouw plaatsvindt. De sociale partners bij Transavia hebben in overleg besloten de verdere pensioenopbouw voort te zetten in een beschikbare premieregeling, die niet door het pensioenfonds zal worden uitgevoerd.

Missie, visie en strategie

Missie: Het fonds is verantwoordelijk voor het correct en effectief uitvoeren van het pensioenreglement. Daarnaast ziet het fonds voor zichzelf de taak er voor te zorgen dat de aanspraken en de ingegane pensioenen voor zover mogelijk waardevast gehouden kunnen worden.

Visie: Een behoud van winstdeling op het herverzekerd kapitaal bij Aegon is een noodzaak om die missie te kunnen uitvoeren. Daarnaast ziet het bestuur mogelijkheden om de vrije reserve in te zetten als bron van toeslagen.

Strategie: Het beleid is erop gericht om de winstdeling voor de toekomst te behouden om in combinatie met het vrije vermogen een zo hoog mogelijk pensioenresultaat te behalen tegen aanvaardbare kosten voor vermogensbeheer en bestuurskosten. Bij de het nemen van de maatregelen zorgt het voor een evenwichtige belangenafweging. Hierbij is een intensieve afstemming en samenwerking met het verantwoordingsorgaan gewenst.

De gekozen paritaire bestuursvorm geeft de mogelijkheid van directe betrokkenheid van alle belanghebbende partijen. Door de samenwerking met de sociale partners vindt bovendien afstemming plaats over uitvoering en interpretatie van het reglement.

Organisatie

Bestuur (samenstelling aan het einde van het verslagjaar)

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. R. Bosma	Voorzitter	Gepensioneerden	01-07-2014	01-07-2018
Dhr. P. Marée	Penningmeester	Werkgever	13-04-1999	Uiterlijk 30-06-2022
Mevr. S.P. Braam	Secretaris	Werkgever	01-03-2011	Uiterlijk 30-06-2022
Dhr. W. Ekhart		Werknemer	09-03-2016	01-11-2019
Dhr. J.W. Bouquet		Werknemer	01-10-2013	01-06-2017
Dhr. A.W. Gerritsma		Werkgever	01-04-2013	Uiterlijk 30-06-2022

In het 2015 is de heer Evers teruggetreden als bestuurslid en is de heer Ekhart na verkiezing toegetreden tot het bestuur na goedkeuring per 9 maart 2016 door DNB.
Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter, penningmeester en de secretaris. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Verantwoordingsorgaan (samenstelling aan het einde van het verslagjaar)

Het verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:

- Dhr. H. Dikkers namens de pensioengerechtigden
- Dhr. B. Van Veldhuizen namens de deelnemers
- Dhr. J.P. Brouwer namens de deelnemers
- Dhr. J. Lafour namens de deelnemers
- Dhr. A. Moquette namens de deelnemers
- Dhr. R. Huijsman namens de werkgever

De belangrijkste taken van het verantwoordingsorgaan zijn:

- een oordeel geven over het handelen van het bestuur
- een oordeel geven over het uitgevoerde beleid
- een oordeel geven over de beleidskeuzes voor de toekomst
- beoordeling jaarrekening
- het geven van advies over o.a. het beleid over beloningen, de vorm en inrichting van het intern toezicht, de klachten- en geschillenprocedure en het voorlichtingsbeleid.

Intern toezicht

Voor het intern toezicht is gekozen voor een visitatiecommissie die jaarlijks de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkingsgraad van) het pensioenfonds beoordeelt.

De visitatiecommissie bestaat uit de heren E.T. Kalmár (voorzitter), H.J.P. van Strang en Mevrouw M. Meijer-Zaalberg. Dhr. G.E. van de Kuilen is in de loop van 2016 opgevolgd door Dhr. Van Strang. Eind oktober 2016 heeft de commissie haar onderzoek afgerond en het rapport zal begin 2017 worden opgeleverd en worden besproken met bestuur en VO.

Uitvoeringsorganisaties

De pensioenaanspraken zijn sinds 1 januari 2002 herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. (Aegon). De herverzekeraar voert de volledige pensioenadministratie uit, dus naast rechten –en deelnemersadministratie ook de uitkeringenadministratie.
Het fonds koopt de jaarlijkse aangroei van de pensioenaanspraken jaarlijks in bij Aegon. Aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheidsverzekering van vóór 2002 zijn herverzekerd bij de Reassurantie Maatschappij Nederland N.V.; aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheidsverzekering ingegaan na 2001 zijn herverzekerd bij Aegon. Het herverzekeringscontract liep oorspronkelijk tot 31-12-2012, doch is daarna twee keer voor een periode van een jaar verlengd. In december 2014 is een nieuw 5-jaars contract gesloten met Aegon. Dit contract kon vanwege de sterk gestegen kosten voor garantie en vermogensbeslag niet op overrentedelende basis worden afgesloten.
Per 1 januari 2016 is het contract beëindigd en zijn de nieuwe aanspraken en verzekeringen buiten het fonds ondergebracht. Het uitloop risico voor de BOP loopt nog dor tot eind 2017.

Het vermogensbeheer is ondergebracht bij AEGON Asset Management (Aegon AM).

De uitvoeringsorganisaties beschikken over ISAE 3402, type II rapportages, welke inmiddels door Aegon AM en Aegon Levensverzekering aan het fonds verstrekt zijn. Het bestuur heeft hier kennis van genomen en met de uitvoeringsorganisatie besproken mede ook in het kader van het reguliere risicomanagement.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie is samengesteld uit leden van het bestuur, te weten de penningmeester (de heer Marée) en de voorzitter (de heer Bosma). Daarnaast kunnen externe deskundigen benoemd worden. De commissie heeft tot opdracht het monitoren van de vermogensbeheerders, het uitvoeren van een beleggingsbeleid ten opzichte van de strategische benchmark en het opstellen van het beleggingsplan. De beleggingscommissie adviseert het bestuur over aanpassingen in het beleggingsbeleid. Vanwege de

onzekere toekomst van het fonds heeft het bestuur besloten het beleggingsbeleid en de beleggingsbeginselen voorlopig niet aan te passen.

Compliance officer

Sinds eind 2010 heeft Mevrouw Donker (Hoofd Arbeidszaken Transavia) de rol van compliance officer op zich genomen. De compliance officer rapporteert rechtsreeks aan de voorzitter van het fonds. De compliance officer ziet toe op de naleving van de wettelijke gedragsregels en de normen die het fonds zichzelf heeft opgelegd. Er zijn in het verslagjaar geen bijzonderheden gerapporteerd. Zij ziet tevens toe op naleving van de gedragscode en fungeert ook als klokkenluiders officer. De gedragscode is ook ondertekend door aan het en pensioenfonds verbonden personen.

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan op het gebied van pensioenadvies en risicobeheersing op lange termijn door Aon Hewitt. In 2016 was de heer R. Hagoort weer de belangrijkste adviseur.
Ten aanzien van de afwikkeling van het contract met Aegon is het fonds in 2016 geadviseerd door Triple A. Ook voor het opstellen van scenario's voor de te verwachten winstdeling op het verzekerd depot is van Triple A gebruik gemaakt.
Voor de aanpassingen van het communicatiebeleid en de inhoudelijke kant ervan gebruik gemaakt van ondersteuning door het Bureau d'Hooghe en Siegman. Die laatste werkzaamheden zijn begin 2016 afgerond.

Accountant en Certificerend Actuaris

Het fonds heeft KPMG Accountants N.V. als externe accountant en AON/Hewitt als certificerend actuaris aangesteld.

Kerncijfers

Bedragen in € 1.000	2016	2015
Aantal verzekerden		
Actieve deelnemers (incl. arbeidsongeschikten)	-	552
Premievrije rechten ('slapers')	615	88
Pensioengerechtigden	115	100
Nabestaanden en wezen	25	23
	755	**763**
Reglementvariabelen		
Indexatie actieven	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	0,00%	0,00%
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie	-	15.751
Kostendekkende premie	-	12.949
Gedempte premie	-	-
Bestuursuitvoeringskosten	263	211
Garantiekosten	-	-
Uitkeringen uit hoofde van pensioen en AOV	8.643	7.751
Uitvoeringskosten per deelnemer (in EUR)	1879	277
Kosten van vermogensbeheer*	0,39%	0,36%
Transactiekosten*	0,01%	0,03%
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Pensioenvermogen	527.555	489.163
Pensioenverplichtingen	488.945	450.106
Aanwezige dekkingsgraad	107,9%	108,7%
Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV)	100,0%	100,1%
Voorziening pensioenverplichting		
Actieve deelnemers		291.111
Beroepsongeschikte deelnemers	19.192	20.381
"Slapers"	316.859	12.707
Gepensioneerden	152.894	125.907
Pensioenverplichtingen	488.945	450.106
Beleggingsportefeuille		
Zakelijke waarden	145.100	132.130
Vastrentende waarden	264.680	261.050
	409.780	393.180
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement incl. SLM	10,6%	-1,7%
Rendement excl. SLM	7,34%	-0,4%
Benchmark excl. SLM	6,37%	-0,7%

* % van het gemiddeld belegd vermogen

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van het fonds is op 1 oktober 2007 ingesteld. Bij oprichting is een reglement vastgesteld op basis van de uitgangspunten van Pension Fund Governance. Hierbij zijn de frequentie van het overleg met het bestuur, de te behandelen onderwerpen met betrekking tot het beleid en de verantwoording van het orgaan vastgesteld. Als gevolg van de invoering van de Wet versterking pensioenfonds bestuur is per 1 juli 2014 het nieuwe VO ingesteld. Per dezelfde datum zijn de Deelnemersraad en het oude VO opgehouden te bestaan en opgegaan in het nieuwe VO.
Het VO is in 2016 zes maal met het bestuur bijeen gekomen. Het VO heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van de notulen van de bestuursvergaderingen in 2016 en het jaarverslag inclusief de jaarrekening 2016. Tevens heeft het VO kennis genomen van de accountants- en actuariële verklaring.

Twee leden van het VO hebben in 2016 een één-daagse pensioencursus gevolgd.

Bevindingen en conclusie
Het VO heeft de volgende bevindingen/opmerkingen:

1. Vanaf 1 januari 2016 is de DB regeling beëindigd en vervangen door een IDC regeling. Als gevolg hiervan is toekomstige pensioenopbouw niet langer een aangelegenheid voor de Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers.
2. Toekomst visie & strategie. Het VO heeft in de afgelopen jaren benadrukt dat het formuleren en formaliseren van een toekomst visie en strategie van groot belang is. Als gevolg van de onder 1 genoemde ontwikkeling zullen visie en strategie aangepast dienen te worden. Het VO heeft kennis genomen van de door het Bestuur geformuleerde en uitgewerkte visie en strategie. Hierin zijn zaken als lopende contracten, onderhandelingen en overdrachten uitgewerkt. In de nieuw ontstane situatie, waarin het SPTV eigenlijk een slapend pensioenfonds is, is het van groot belang dat juiste keuzes worden gemaakt voor de nabije en verre toekomst, zeker ook ten aanzien van het (vrije) vermogensbeheer. Het VO hecht eraan dat de keuzes en afwegingen van het bestuur in deze in alle openheid en transparantie gedeeld worden. Het VO constateert dat het bestuur hier ook invulling aan geeft.
3. Ten aanzien van de toekomst en de continuïteit van de huidige juridische vorm waarin de in het verleden opgebouwde aanspraken worden beheerd is het VO van mening dat er in 2017 een nadere duidelijke toekomstvisie dient te worden geformuleerd. De kosten voor het in stand houden van het 'slapende' fonds zijn niet gering, en gaan ten koste van het eigen vermogen. Hierbij is van belang te melden dat ook de werkgever, Transavia, haar verantwoordelijkheid dient te nemen inzake een juiste voortzetting van het beheer van de in het verleden opgebouwde aanspraken.
4. In het verlengde van punt 2 benadrukt het VO ook het belang van een formeel vastgestelde en vastgelegde risicohouding van het bestuur, eveneens een belangrijk toetsingskader waartegen beleidsbeslissingen, waaronder die met betrekking tot het beleggingsbeleid, kunnen worden beoordeeld. Het VO vraagt het bestuur de periodieke risico rapportages op de overlegagenda met het VO te blijven plaatsen en behandelen.
5. Het bestuur is in onderhandeling met de herverzekeraar Aegon over het afwikkelen van het contract nu de nieuw op te bouwen pensioenen niet meer via Aegon worden ingelegd. Het bestuur onderzoekt daarbij de mogelijkheid van het in stand houden van winstdeling. Het VO benadrukt ook hierbij het belang van een juiste afweging tussen kans op rendement en het behoud van garantie op uitkering van de aanspraken. Het VO zal de ontwikkelingen hiervan in 2017 nauwgezet volgen.
6. De nieuwe bevoegdheden en bijbehorende verantwoordelijkheden van het VO vragen een actueel en verdiept kennis niveau op diverse domeinen. Het voldoende op niveau krijgen van de kennis, dan wel het behouden ervan, vereisen meer inspanningen op opleidingsgebied hetgeen het VO het bestuur afgelopen tijd onder de aandacht heeft gebracht en zal blijven brengen.
7. Sinds 2014 is er geen indexatie beleid meer. In 2016 is er zowel over de opgebouwde aanspraken als over de ingegane pensioenen geen indexatie verleent. Het VO ziet dat als een noodzakelijk en verantwoord beleid. Echter, hierdoor is de waardevastheid van de opgebouwde aanspraken en reeds ingegane pensioenen nog meer onzeker geworden. Het VO vraagt het bestuur bij de aanwending van het vrije vermogen een zorgvuldige
afweging te maken van de belangen van alle betrokken groeperingen.
8. In de planning met betrekking tot het opstellen van het jaarverslag en jaarrekening 2016 is de aanlevering van de stukken evenals in 2016 tijdig geweest. Dit geeft het VO de ruimte om de stukken te bestuderen en zich een oordeel te vormen.
9. Het VO dankt het bestuur voor de constructieve samenwerking gedurende 2016. Ook in 2017 zal het VO het bestuur blijven consulteren met betrekking tot genomen bestuursbesluiten. Het zal toezien of er een terdege afweging is gemaakt tussen de verschillende belangen (actieven, inactieven, werkgever en het bestuur) en een toetsing tegen de kaders (zoals pensioenfonds reglementen/statuten, uitvoeringsovereenkomst, pensioenwet) heeft plaatsgevonden.

Het VO komt tot de volgende conclusie:

Na beoordeling van het jaarverslag 2016, de verstrekte bestuursverslagen over 2016 en de toelichting van het bestuur over haar gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst, geeft het VO hierbij een positief oordeel over het jaarverslag 2016 van de Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers en het gevoerde beleid door het bestuur.

Het VO geeft hierbij gevolg aan het gestelde in artikel 4 lid 1 van het reglement verantwoordingsorgaan.

Hans Peter Brouwer
Secretaris

Schiphol, 29 juni 2017

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers
Het Verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur op rapportage verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft met belangstelling kennis genomen van de rapportage van het Verantwoordingsorgaan en heeft de volgende reactie op de bevindingen en opmerkingen:

1. Het bestuur is met het VO van mening dat met voortvarendheid verder gewerkt moet worden aan het bepalen hoe de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen in de toekomst moeten worden beheerd. Dit geldt zeker ook voor de vrije reserve. Een goede, evenwichtige belangen afweging en een transparant proces is voor bestuur en VO een voorwaarde. Een goede samenwerking met het VO is daarbij van groot belang.

2. Het bestuur onderschrijft de noodzaak om het VO op een adequaat kennisniveau te brengen waar nodig en te behouden en zal daar zich net als afgelopen jaren voor blijven inzetten.

3. Ten aanzien van het toekennen van toeslagen in de toekomst richt het bestuur haar aandacht op een efficiënte en verantwoorde wijze van aanwending van de vrije reserve. Daarin zijn inmiddels een aantal stappen gezet. Daarnaast wordt het overleg met Aegon voortgezet met als inzet het behoud van indexatie potentieel uit het winstdelende depot. Ook hier is een afweging tussen het risico op hogere inflatie en dus van noodzaak van toeslagen aan de ene kant (koopkracht behoud pensioenen) en de kans op winstdeling aan de andere kant het grote dilemma waar het bestuur een antwoord op moet formuleren. Dit alles met een scherp oog voor evenwichtige belangenbehartiging.

Het bestuur is het VO erkentelijk voor het positieve oordeel over het gevoerde beleid en het verslag over afgelopen jaar. Zij stelt de goede samenwerking met het VO zeer op prijs en wil dat het komend jaar voortzetten.

Bestuursverslag

Het jaar 2016 is het eerste jaar zonder toekomstige pensioenopbouw. Het fonds heeft zich vooral bezig gehouden met:

- Afronding en ondertekening van het RSC contract dat eind 2015 is beëindigd.
- Overleg met Aegon en adviseurs over de gevolgen van contract-einde voor de toekomstige winstdeling.
- Het onderzoeken van scenario's voor toekomstige rol van het pensioenfonds.
- Aanpassing van het reglement i.v.m. fiscale beperkingen en einde contract.
- In kaart brengen van de mogelijkheden voor aanwending van de vrije reserve.
- Overleg met vennootschap over een aangepaste uitvoeringsovereenkomst.
- Overleg met het VO over de toekomst van het fonds.
- BeroepsOngeschiktheidsPensioen waar het gaat om uitlooprisico en bestaande BOP gerechtigden.
- Het communicatieproject met o.a. aanpassing website en de implementatie van pensioen 1-2-3.
- Aanpassing van de risicobeheersing (o.a. risk sheet).
- Voorbereiding en scholing met het oog op eventuele toekomstige liquidatie van het fonds.
- Overleg met Aegon over de uitvoering en administratie van de pensioenregeling.
- Aanpassing van de ABTN als gevolg van het gesloten fonds.
- Het wederom uitvoeren van een aanvangshaalbaarheidstoets.

De **uitvoeringsovereenkomst** tussen het fonds en de vennootschap is per 1-1-2016 door de werkgever opgezegd. In de uitvoeringsovereenkomst zijn ook een aantal praktische zaken geregeld over de ondersteuning door de werkgever bij de uitvoering van de pensioenregeling. Bij het schrijven van dit verslag werd overeenstemming bereikt over een tijdelijke voortzetting van de support door de werkgever in elk geval voor 2016 en inmiddels is toegezegd deze ook voor 2017 voort te zetten.

Het **herverzekeringscontract** garandeert de uitkeringen op nominaal niveau dus zonder toeslagen. Daarom is het voor de deelnemers en pensioengerechtigden van groot belang om de kans op toelagen uit winstdeling te behouden. Daar is de inspanning van het bestuur dan ook op gericht.
Er heeft meermalen overleg plaats gevonden met Aegon om de impasse m.b.t de exitvoorwaarden te doorbreken. Het belangrijkste geschilpunt zit in de winstdeling. Het fonds wil die voor de toekomst behouden als mogelijke bron van toeslagen. Aegon meent dat zij eenzijdig kan besluiten tot beëindigen van de winstdeling door het beleggingsrisico naar nul te reduceren en daarmee ook toekomstige winsten. Het geschil is niet op de spits gedreven door de gunstige marktontwikkelingen waardoor het (negatieve) verschil tussen verplichtingen en de waarde van de beleggingen fors is teruggelopen. (zie ook de jaarrekening).

Vanwege de onzekerheid over de winstdeling en het effect daarvan op alle andere toekomstige opties voor het fonds zijn er nog geen besluiten genomen over de aanwending van de vrije reserve en eventuele toeslagen.

Er is hard gewerkt aan de implementatie van de nieuwe regels in de pensioenwet m.b.t. **communicatie**. De opzet van de website is grondig aangepast en de inhoud op begrijpelijkheid en consistentie met andere documenten getoetst. De "pensioen 1-2-3" is ingevoerd. Dat is een *web-based* platvorm dat in drie lagen de pensioencommunicatie presenteert. In laag 1 is de globale uitleg van de regeling opgenomen, in laag 2 een uitleg in detail en in laag 3 de onderliggende documenten.

Het fonds is vanaf 1 januari 2016 een gesloten fonds en een aanvraag voor fiscale goedkeuring van de **pensioenregeling** voor 2014 en 2015 was nodig om dat de fiscale kaders zijn gewijzigd. De regeling voor 2014 is inmiddels goedgekeurd. Voor die van 2015 wordt die snel verwacht. Eind 2016 is de laatste aanpassing van het reglement vrijwel afgerond.

Indexatiebeleid/vrije reserve
Er is in 2016 geen toeslag toegekend. De reden is de onzekerheid over de toekomst van het fonds en de financiering van eventuele toekomstige toeslagen. In deze discussie speelt de evenwichtige belangenbehartiging een belangrijke rol. Zolang er geen duidelijkheid is over de toekomst van het fonds en er geen besluit is genomen over de aanwending van de vrije reserve heeft het bestuur besloten geen toeslagen toe te kennen

Er is wederom een zgn. **aanvangshaalbaarheidstoets** uitgevoerd waarvan de resultaten gedeeld zijn met de sociale partners. Dit was nodig doordat er vanwege het stoppen van premie-inkomsten sprake was van een ingrijpende wijziging van de omstandigheden.

Beleggingen
De beleggingscommissie van het fonds heeft diverse malen met Aegon Asset Management overlegd over haar beleggingsperformance en de wijze waarop het garantiecontract, dat het fonds heeft afgesloten met Aegon, zo effectief mogelijk kan worden ingevuld. De beleggingsresultaten voor 2016 laten een positief resultaat zien van 10,9% voor het beklemd vermogen en van 6,6% voor het vrije vermogen. Het verschil wordt veroorzaakt door de renteafdekking. Die is wel voor het beklemd vermogen in het mandaat opgenomen maar niet voor het vrije vermogen.

Aanpassen fondsdocumenten
Het Operational Risk Sheet is geregeld besproken in de bestuursvergaderingen en in is ook dit jaar op onderdelen aangepast. Aandacht is gegeven aan risicoanalyse, belangenverstrengeling en integriteitrisico's. De DNB heeft aanwijzingen gegeven aan pensioenfondsen om specifiek naar het bruto en netto risico te kijken en ook om de integriteitsparagraaf uitgebreid aan de orde te stellen. Beide onderwerpen zijn dit jaar aan de orde geweest.
In 2016 is begonnen met een forse revisie van de ABTN o.a. omdat we nu een gesloten fonds zijn. Die herziening zal begin 2017 zijn afgerond.

BOP
De fiscale maatregelen hebben ook effect op de pensioenopbouw van een aantal BOP-gerechtigden. Daarom zijn compenserende maatregelen genomen die ruimte geven om op individuele basis voor een aanvullend stuk pensioenopbouw te zorgen.

Overleggen
In het verslagjaar zijn er 10 reguliere bestuursvergaderingen geweest en 5 met het Verantwoordingsorgaan. Met de vennootschap is de SPTV samen met het bestuur van SPTG/C elk kwartaal in overleg geweest, voornamelijk in relatie tot afspraken in de uitvoeringsovereenkomsten van beide fondsen.

Eens per kwartaal vond overleg plaats met de herverzekeraar Aegon. De verschillende procedures met betrekking tot ingaande pensioenen, beroepsongeschiktheidspensioen en andere uitvoeringszaken zijn daarbij besproken. Er is ook regelmatig overleg met Aegon als vermogensbeheerder.

Daarnaast werden er specifieke onderwerpen in werkgroepverband besproken, veelal samen met bestuursleden van het pensioenfonds voor grond- en cabinepersoneel van Transavia zoals op het gebied van communicatie.

Goed pensioenfondsbestuur/code pensioenfondsen.
Wettelijk is geregeld dat een pensioenfonds maatregelen dient te treffen die goed pensioenfondsbestuur waarborgen. Normen voor goed pensioenfondsbestuur zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. Doel van deze Code, die gebaseerd is op het 'pas toe of leg uit'-beginsel, is onder meer dat pensioenfondsen hun functioneren verder verbeteren en inzichtelijker maken. De belanghebbenden – deelnemers, gepensioneerden, slapers maar ook de werkgevers - moeten er immers vertrouwen in hebben dat het toevertrouwde geld goed beheerd wordt en dat belangen van ieder evenwichtig worden afgewogen.

Het bestuur heeft vastgesteld dat voor het overgrote deel voldaan wordt aan deze Code.
Per categorie volgt de toelichting:

2.1. Taken en werkwijze bestuur. Het bestuur handelt volgens die richtlijnen.
2.2. Taak en werkwijze belanghebbenden orgaan. Niet van toepassing.
2.3. Intern toezicht. Geheel van toepassing en aan voldaan.
2.4. Verantwoording afleggen. Code 21 deels omdat in 2016 nog geen zelfevaluatie heeft plaats gehad. Deze staat voor 2017 wel in de planning.
2.5. Risicomanagement. Het bestuur volgt de code in deze.
2.6. Communicatie. Code 25 zeker van toepassing. Code 26: meting effectiviteit is in ontwikkeling.
2.7. Verantwoord beleggen. Heeft aandacht en bestuur toetst dit bij Aegon Asset Management.
2.8. Uitvoering, uitbesteding en kosten. Codes zijn van toepassing.
2.9 Rol accountant en actuaris. Van toepassing
2.10. Klachten en geschillen. Het bestuur volgt de codes.
2.11. Melding onregelmatigheden. Voor zover van toepassing volgt het bestuur de codes.
3.1. Benoeming en ontslag. Code 45 wordt in de praktijk gevolgd; reglement VO wordt aangepast in lijn met de code.

Code 46: schorsing is niet in statuten opgenomen. (wordt bij eerst volgende wijziging meegenomen).
3.2. Geschiktheid. Alleen code 51 is niet in 2016 uitgevoerd. Zelfevaluatie zal in 2017 weer worden ingepland. Codes 53 t/m 55 zijn n.v.t. Bij de samenstelling van de organen is het vanwege de specifieke 'achterban' erg

moeilijk gebleken te voldoen aan de diversiteitseis van code 65 en 56. Zo is er bij het VO geen vrouwelijke vertegenwoordiger.

3.3. Stemverhouding. Voldoet aan de code.

3.4. Zittingsduur en herbenoeming. Termijnen zijn v.w.b. bestuur ingegaan op 1 juli 2014 met de wetswijziging. In formele zin (statuten) voldoet het fonds nog niet aan code 60, die regelt dat de zittingsduur ook voor werkgeversleden beperkt zal worden tot 2 keer 4 jaar. Praktische consequenties heeft dit nu nog niet.

3.5. Diversiteit. Zie eerdere opmerkingen hierover.

3.6. Slechts een opmerking over code 73 t.a.v. sancties op overtreding van de gedragscode, die zijn niet in de gedragscode opgenomen. Impliciet valt dit onder de statutaire bepaling over disfunctioneren. Bij medebeleidsbepalers in dienst van de vennootschap gelden soortgelijke bepalingen en afspraken.

3.7. Beloningsbeleid. Fonds voldoet hieraan.

3.8. Compliance. Het bestuur streeft er nadrukkelijk naar hieraan te voldoen.

Verantwoordingsorgaan

Het nieuwe VO bestaat uit een vertegenwoordiging van in totaal zes personen van werkgever, pensioengerechtigden en deelnemers. Er is met het VO diverse keren gesproken over de gang van zaken met afronding van het herverzekeringscontract en de aanwending van de vrije reserve. Beide zaken hebben in 2016 nog niet tot een definitief standpunt of voornemen geleid. Dit zal in 2017 naar verwachting wel het geval zijn en zal het VO bij de besluitvorming betrokken worden. Het rapport van de visitatiecommissie is met het VO besproken. Het VO is advies gevraagd over de invulling van de vacature bij de visitatiecommissie. Verder is met het VO van gedachten gewisseld over de aanvangshaalbaarheidstoets die in 2016 wederom is uitgevoerd. Het VO is betrokken bij de activiteiten van de communicatiecommissie en is behulpzaam geweest bij beoordeling van communicatie uitingen. In het kader van opleiding is aandacht gegeven aan de rol van het VO bij liquidatie. Bij elke vergadering met het bestuur is met het VO de stand van de beleggingsresultaten en de dekkingsgraad besproken.

Intern toezicht

Jaarlijks voert de visitatiecommissie haar audit uit. Voor de nieuwe visitatie van 2016 is in overleg met het VO de opdracht samengesteld. Eind 2016 is de visitatie afgerond en de visitatiecommissie heeft haar rapport over 2016 op 10 mei met het bestuur gedeeld en besproken.
De heer Ernö Kalmàr als voorzitter van de VC te kennen gegeven dat hij vanwege verandering van werkkring in 2017 en met het oog op belangenverstrengeling de VC zal verlaten. De lopende werkzaamheden zal hij echter wel afronden waarvoor het bestuur hem erkentelijk is. Marianne Zaalberg-Meijer zal de rol van voorzitter overnemen. Het bestuur gaat met het VO werken aan opvolging van Dhr. Kalmàr. Deze opvolger is inmiddels gevonden in de persoon van John Westerbrink.

De visitatiecommissie heeft de naleving van de Code Pensioenfondsen en de Code Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector bij de uitvoering van haar taak betrokken.

Samenvatting visitatiecommissie (VC) voor het jaarverslag

Deze rapportage bevat de bevindingen van de visitatiecommissie (hierna: VC) naar aanleiding van haar onderzoek naar het functioneren van het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers (hierna: het fonds) over de periode november 2015 tot november 2016. De taak van VC bestaat uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur van het fonds, op de algemene gang van zaken in het fonds en het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het bestuur heeft de VC verzocht om naast de voormelde wettelijke taken, als specifieke onderwerpen aandacht te besteden aan de toekomstvisie van het bestuur en het bestaansrecht van het fonds. De VC volgt bij het uitvoeren van haar rol de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna: VITP). De VC legt jaarlijks haar bevindingen vast in een rapport en legt verantwoording af aan het VO, aan het bestuur en aan de werkgever.

Belangrijkste waarnemingen en aanbevelingen

Functioneren van de governance

Het gekozen bestuursmodel is passend voor het fonds en werkt naar behoren. De VC heeft vastgesteld dat de organen van het fonds ingericht en statutair verankerd zijn. De relatie tussen het bestuur en het VO is goed, maar de communicatie tussen beide organen kan intensiever, zeker nu de toekomst van het fonds urgent op de agenda staat. De VC ziet, conform de aanbeveling van DNB in de Good Practices intern toezicht bij Pensioenfondsen inzake visitatie, een rol weggelegd voor het VO om doorlopend te worden betrokken bij de overdracht en follow-up van de aanbevelingen. De VC beveelt aan:

- structureel overleg in te plannen tussen (de voorzitters van) het bestuur en het VO om het VO goed aangesloten te houden op de toekomst van het fonds;
- het VO een rol te geven in de monitoring van de opvolging van de aanbevelingen;
- de gesprekken tussen compliance officer en de voorzitter van het fonds c.q. het bestuur formeel vast te leggen.

Functioneren van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur zich bewust is van zijn taken en verantwoordelijkheden. Aandachtspunt is dat het bestuur over de vereiste expertise blijft beschikken om in de komende periode mogelijk ingrijpende beslissingen omtrent het voortbestaan van het fonds te nemen. Uit de verslaglegging kan de VC niet afleiden dat er voor 2017 concrete afspraken over de financiële en fysieke ondersteuning van het fonds door de werkgever zijn gemaakt. De VC beveelt aan:

- zorg te (blijven) dragen voor voldoende expertise binnen het bestuur om tot adequate en evenwichtige besluitvorming te kunnen komen;
- afspraken met de werkgever te maken over de financiële en fysieke ondersteuning van het fonds in 2017;
- per actiepunt kort en bondig vast te leggen hoe dit is afgewikkeld.

Beleid van het bestuur

De VC is van oordeel dat het bestuur in 2016 voortvarend gewerkt heeft aan het onderzoek inzake de toekomst van het fonds en de afwikkeling van het contract met Aegon. De beleidsvorming in 2016 stond in het teken daarvan, waardoor het bestuur minder toekwam aan het (door)ontwikkelen van regulier beleid. Daarnaast stond de bespreking en monitoring van de reguliere uitvoering op de agenda van het bestuur. De VC beveelt aan het onderzoek naar de toekomstmogelijkheden van het fonds in 2017 voortvarend af te ronden met als uitkomst: uitlegbare en helder vastgelegde besluitvorming.

Algemene gang van zaken in het fonds

De VC is van oordeel dat het bestuur over het algemeen genomen redelijk 'in control' is. De fondsdocumentatie is op orde. Het belangrijkste aandachtspunt voor het bestuur is de tijdshorizon van het gesloten fonds en de voortgang in de te maken keuzes voor de toekomst. Het bestuur dient wel meer aandacht te besteden aan de planning van het jaarverslag met werkgever, accountant en certificerend actuaris en met name de rol van Aegon in dit proces. De VC beveelt aan afspraken over de planning van het jaarverslag 2016 vast te leggen, te delen met de werkgever, accountant en certificerend actuaris en te monitoren.

Adequate risicobeheersing

De VC is van oordeel dat het bestuur veel tijd en aandacht besteedt aan de consequenties van het gesloten karakter van het fonds per 1 januari 2016. De VC heeft vastgesteld dat het integraal risicomanagement niet compleet is. Het bestuur heeft geen ambitie voor en status van de volwassenheid van risicomanagement vastgelegd. In het risicomanagementproces ontbreekt het actueel houden van het risicobeheersings-framework, het monitoren van de effectiviteit van beheersingsmaatregelen en het inzichtelijk maken van de risico's die samenhangen met het gesloten zijn van het fonds. De VC beveelt aan:

- de ambitie en de status van het volwassenheidsniveau van het risicomanagement vast te leggen;
- de opzet van het risicomanagement en het risicomanagementkader in de ABTN en de verklaring beleggingsbeginselen op te nemen;
- de bespreking en vastlegging van het risicomanagementproces (brutorisico, beheersmaatregelen, restrisico) compleet uit te voeren;
- de aansluiting tussen het risicomanagement van het fonds en van de uitbesteding vast te leggen, inclusief acties op en monitoring van de verschillen.

Evenwichtige belangenafweging

De VC is van oordeel dat het bestuur voldoende oog heeft voor evenwichtige belangenafweging, de expliciete vastlegging daarvan ontbreekt. De VC beveelt aan de evenwichtige belangenafweging explicieter vast te leggen.

Communicatie

De implementatie van de nieuwe website, die inzichtelijker is dan de voorgaande, is een stap in de goede richting. Het actueel houden van de informatie is nog niet op orde. Tevens ontbreekt een actueel communicatiebeleidsplan en een communicatieplan 2017. De VC beveelt aan:

- een actueel communicatiebeleidsplan en communicatieplan 2017 op te stellen;
- de informatie op de website te actualiseren en het beheer van de website te borgen.

Naleving Code Pensioenfondsen

De VC heeft vastgesteld dat het bestuur grotendeels voldoet aan de normen van de Code Pensioenfondsen. In het jaarverslag 2015 heeft het bestuur verantwoording afgelegd over de toepassing van de Code Pensioenfondsen. De toelichting bij de afwijkingen van de normen van de Code is naar het oordeel van de VC te summier. De VC heeft geen weloverwogen besluit gezien om van deze normen af te wijken, of doelgerichte acties om wel aan de normen te gaan voldoen. De VC beveelt aan een weloverwogen besluit te nemen om af te wijken van de normen van de Code Pensioenfondsen of doelgerichte acties uit te zetten om aan de normen te gaan voldoen.

Cultuur en gedrag

De VC is van oordeel dat het bestuur voldoende vasthoudend is in het realiseren van haar doelen en dat bestuursleden elkaar en verzekeraar en adviseur voldoende tegenwicht bieden. Het bestuur werkt als een team en de voorzitter leidt de vergadering goed. Voor zover de VC heeft kunnen vaststellen, is er geen sprake van ongewenste groepsprocessen of tunnelvisie.

Toekomstvisie van het bestuur

Door de status quo in het geschil met Aegon wordt het bestuur belemmerd om een besluit te nemen over de toekomst van het pensioenfonds. Het VO wordt goed op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. De VC beveelt aan:

- op korte termijn definitieve afspraken met Aegon te gemaakt over de afwikkeling van het contract;
- besluitvorming over de toekomst van het fonds te toetsen aan de missie, visie en strategie van het fonds;
- het VO en de belanghebbenden bij het fonds tijdig te informeren over de ontwikkelingen betreffende de toekomst van het fonds.

Bestaansrecht van het fonds

De VC is van oordeel dat het bestuur voortvarende stappen heeft gezet om vragen te beantwoorden over het bestaansrecht van het fonds, sinds het gesloten worden van het fonds per 1 januari 2017. Bij de te maken keuzes loopt het bestuur tegen enkele dilemma’s aan, waarbij een vastgelegd beoordelingskader behulpzaam kan zijn voor het onderbouwen en motiveren van een keuze.

Een spoedige keuze over de toekomst van het fonds is noodzakelijk, omdat achterstanden in het ontwikkelen van beleid en monitoring van de uitvoering oplopen. De communicatie (gewezen) deelnemers en pensioen-gerechtigden over de voortgang in het onderzoek naar de toekomst van het fonds is naar het oordeel van de VC in 2016 onvoldoende geweest. De VC beveelt aan:

- spoedig een beoordelingskader met bestuurlijke criteria vast te stellen voor het maken van een keuze over de toekomst van het fonds;
- spoedig een stappenplan met planning voor het maken van een keuze over de toekomst van het fonds vast te leggen en voortvarend uit te voeren;
- een communicatieplan voor belanghebbenden uit te werken over het onderzoek naar de toekomst van het fonds en de resultaten daarvan en dit uit te voeren.

Opvolging eerdere aanbevelingen van intern toezicht

De VC heeft vastgesteld dat de aanbevelingen in het visitatierapport over de periode november 2014 tot november 2015 door het bestuur zijn opgepakt. Van de 18 aanbevelingen heeft het bestuur er 15 overgenomen en uitgevoerd, 3 aanbevelingen zijn onder handen of worden overwogen. De VC beveelt aan de aanbevelingen op de actielijst te zetten en gedurende het jaar vast te leggen of en op welke wijze de aanbevelingen zijn opgevolgd.

De visitatiecommissie

Dhr. E.T. Kalmár CPE

Dhr. H.J.P. Strang RA

Mw. mr. M. Meijer-Zaalberg (voorzitter)

11 mei 2017

Deskundigheidsbevordering

Verschillende bestuursleden hebben seminars en andere bijeenkomsten bijgewoond die voor een belangrijk deel in het teken stonden van de effecten van de fiscale beperkingen , PW aanpassingen en rol en taken van het fonds en VO bij liquidatie. In de bestuursvergaderingen is regelmatig aandacht besteed aan de nieuwsbrief DNB met voor het fonds relevante onderwerpen.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving en er is geen sprake van opgelegde boetes en/of dwangsommen.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden en andere bij het fonds betrokken functionarissen, zoals leden van het verantwoordingsorgaan en "aan het fonds verbonden persoenen" de gedragscode getekend. Tijdens overleg met de compliance officer heeft het bestuur geconstateerd dat zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan. Er zijn geen meldingen geweest over onregelmatigheden.
Het bestuur is voornemens om ook bij de externe partijen na te gaan hoe met de gedragscode Code Pensioenfondsen en specifiek de gedragscode wordt omgegaan.

Toezichthouder

Met de toezichthouders DNB en AFM is regulier schriftelijk en ook mondeling contact onderhouden.

Risicobeheersing

Het fonds hanteert een risk sheet waarin alle voorkomende risico's beschreven staan met de gekozen beheersmaatregelen. De risk sheet wordt periodiek besproken en aangepast indien noodzakelijk. De risk sheet is in 2016 uitgebreid met bruto- en netto risico's zoals gewenst door de DNB. Er is extra aandacht besteed aan de paragraaf integriteitsrisico.

Van zowel Aegon Levensverzekering N.V. als herverzekeraar als Aegon AM als belegger worden ISAE 3402 rapportages ontvangen. De rapportage is voor het bestuur onderwerp van gesprek bij het beoordelen van de bedrijfsprocessen bij Aegon. Deze rapporten worden door het bestuur als bewijs gezien dat de procesuitvoering bij zowel Aegon Levensverzekering N.V. als Aegon AM volgens de regels verloopt. De interne beheersing van de herverzekeraar wordt middels ISAE 3402 Type II rapporten (AIM B.V. en Business Line Pensioenen) verwoord.

Uitbesteding

De pensioenaanspraken zijn sinds 1 januari 2002 volledig herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. (Aegon). Vanaf 1 januari 2008 is het contract voor een periode van 5 jaar verlengd tot en met ultimo 2012. In de loop van 2012 is een voortzetting van het contract met Aegon overeengekomen voor het jaar 2013 en het jaar daarop voor 2014. Eind 2014 is een nieuw 5-jaars contract gesloten met een jaarlijkse uitstapmogelijkheid. Dit contract kent geen winstdeling. De tot 1 januari 2015 opgebouwde aanspraken zijn echter wel winstdelend gehouden. Zoals eerder aangegeven is het RSC-contract na 1 jaar, eind 2015 beëindigd.

Aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheidsverzekering van voor 2002 zijn herverzekerd bij de Reassurantie Maatschappij Nederland N.V.; aanspraken uit hoofde van de beroepsongeschiktheids-verzekering ingegaan na 2001 zijn herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V.

Het bestuur heeft elk kwartaal regulier overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie over de dienstverlening overeenkomstig de Service Level Agreement. Tussentijds is er over diverse aspecten van de uitvoering overleg geweest. Deze uitvoering verloopt in goede orde.

De beleggingscommissie heeft vier maal per jaar overleg over de performance door Aegon AM.

Bestuursondersteuning
De bestuursondersteuning is uitbesteed aan AonHewitt. De kwaliteit wordt regelmatig getoetst door het bestuur. Voor incidentele opdrachten – voorbeeld is het haalbaarheidsonderzoek – wordt getenderd.

Pensioenadministratie.
De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aegon Levensverzekering N.V., de financiële administratie wordt door de vennootschap gedaan. Beide administraties worden onderworpen aan controle door de externe accountant en certificerend actuaris.

Pensioenparagraaf

Karakter pensioenregeling

Aan de daarvoor in aanmerking komende vliegers van Transavia Airlines C.V. zijn volgens het pensioenreglement de hierna volgende pensioentoezeggingen gedaan. De pensioenregeling is een middelloonregeling en wordt gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst in de zin van de Pensioenwet.

Pensioentoezeggingen:

a) Ouderdomspensioen, vanaf de eerste dag van de maand waarin de 58e verjaardag valt. De opbouw van het jaarlijks ouderdomspensioen bedraagt voor elk deelnemingsjaar 1,224% van de voor het betreffende deelnemingsjaar vastgestelde pensioengrondslag met een (geïndexeerd) maximum van €100.000.- (artikel 7 Pensioenreglement).
b) Partnerpensioen, vanaf de dag van het overlijden van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen (artikel 8 Pensioenreglement).
c) ANW-overbruggingspensioen gaat in op de dag van het overlijden van de deelnemer tijdens het dienstverband en tot uiterlijk 1 januari 2016 en wordt uitgekeerd tot en met de maand waarin de partner van de overleden deelnemer overlijdt, echter uiterlijk tot de eerste dag van de maand waarin die partner de leeftijd van 65 bereikt. Per 1 juli 2015 was het jaarlijkse ANW-overbruggingspensioen bepaald op
€ 22.766,- (artikel 9 Pensioenreglement).
d) Wezenpensioen is per kind gelijk aan 14% van het opgebouwde ouderdomspensioen waarop de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde recht had (artikel 10 Pensioenreglement).
e) Beroepsongeschiktheidspensioen, deze aanspraken ontstaan indien de deelnemer tijdens het dienstverband maar voor 1 januari 2016 en vóór het bereiken van de 56-jarige leeftijd geheel of gedeeltelijk beroepsongeschikt wordt verklaard en deze ongeschiktheid 24 maanden heeft geduurd. Het beroepsongeschiktheidspensioen loopt tot de aanvang van het ouderdomspensioen (artikel 11 Pensioenreglement). Op basis van deze regeling bedragen de vastgestelde pensioenafspraken 60% van het laatstgenoten vaste bruto jaarloon gemeten op het tijdstip dat de beroepsongeschiktheid een aanvang nam. Op de uitkeringen worden inkomsten uit hoofde van AAW en WAO/ WIA volledig in mindering gebracht. Daarnaast wordt ook onder bepaalde voorwaarden het inkomen uit arbeid van de deelnemer op het beroepsongeschiktheidspensioen in mindering gebracht.

Wijziging pensioenregeling

In 2016 is het reglement niet aangepast.

Verwachte wijzigingen in het komend jaar

De toekomstige opbouw wordt met ingang van 1 januari 2016 niet meer door het fonds uitgevoerd. Het fonds blijft verantwoordelijk voor de ingegane pensioen en opgebouwde aanspraken en pensioenrechten. Ook de uitvoering van het BOP blijft tot eind 2017 een belangrijk aandachtspunt. Door invoering van standaard bepalingen uit het RSC-contract en de effecten van het gesloten fonds wordt het reglement in 2017 gewijzigd.

Mutatieoverzicht deelnemers

Overzicht verloop actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschiktheid)**

		2016		2015
(in aantallen)				
Afvoer actieve deelnemers**	-/-552			
Stand per 1 januari	-		527	
Bij: Nieuwe toetredingen	-		37	
		552		564
Af: Overlijden	-		-	
Pensioen	-		2	
Uit dienst	-		10	
		-		12
Stand per 31 december		-		552*

* Inclusief 20 beroepsongeschikten (2015: 22 beroepsongeschikten)
** Geen actieve deelnemers aanwezig per 1 januari 2016 vanwege de beëindiging van de pensioenopbouw.

Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

De nieuwe FTK-wetgeving is per 1 januari 2015 van kracht geworden. Het FTK is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de financiële eisen die voor pensioenfondsen gelden zijn vastgelegd. Hieronder worden de belangrijkste onderdelen van het nieuwe FTK (nFTK) besproken.

Beleidsdekkingsgraad en actuele dekkingsgraad
In het nFTK is de beleidsdekkingsgraad ingevoerd. De beleidsdekkingsgraad is het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad. Achterliggende gedachte is om de afhankelijkheid van dagkoersen minder groot te maken. Alle beleidsmaatregelenmoeten gebaseerd worden op deze beleidsdekkingsgraad. Pensioenfondsen hebben de beleidsdekkingsgraad voor het eerst per 1 januari 2015 vastgesteld naar de stand van 31 december 2014 op basis van de in 2014 aan DNB gerapporteerde dekkingsgraden. Voor volledig herverzekerde pensioenfondsen zoals SPTV gold echter in 2014 geen rapportageverplichting ten aanzien van de dekkingsgraad. SPTV heeft er daarom voor gekozen om de actuele dekkingsgraad (zie hierna) per 1 januari 2015 als beleidsdekkingsgraad te hanteren. Vanaf 2015 wordt wel op kwartaalbasis de actuele dekkingsgraad aan DNB gerapporteerd, de beleidsdekkingsgraad is daarom in 2016 berekend op basis van het voortschrijdend gemiddelde en aldus ultimo 2016 op het 4-kwartaalsgemiddelde gebaseerd.

De systematiek voor de vaststelling van de actuele (maand) dekkingsgraad is vanaf 1 januari 2015 gewijzigd. De systematiek van de driemaandsmiddeling is vervallen, de actuele dekkingsgraad per ultimo van elke maand is de dekkingsgraad zonder middeling op basis van de RTS per ultimo van de maand, maar onveranderd op basis van de UFR. De actuele dekkingsgraad per 1 januari 2017 op basis van de regels van het nFTK is voor SPTV 107,9%. (2016: 108,6%). Hierbij is uitgegaan van een beschikbaar vermogen van EUR 527.708.000 en totale voorziening pensioenverplichtingen ter hoogte van EUR 488.945.000. De beleidsdekkingsgraad die is vastgesteld bedraagt per 1 januari 2017 107,4%. (2016: 107,8%)

Vereist Eigen Vermogen (VEV)
Het VEV dient op basis van de regels van het nFTK opnieuw berekend te worden. De aan te houden buffers voor bestaande risicofactoren zijn namelijk verhoogd en de buffers voor bestaande risicofactoren zijn verfijnd. Deze regels hebben echter geen effect voor SPTV. De eis van het aanwezig zijn van de vereiste dekkingsgraad is namelijk weliswaar wel van toepassing op volledig herverzekerde pensioenfondsen, maar zal nihil zijn. Vrijwel alle risico's die bij het bepalen van de omvang van het VEV op basis van het standaardmodel aan de orde zijn, zijn niet aan de orde bij herverzekerde fondsen die risico's volledig hebben overgedragen aan een herverzekeraar door middel van een garantiecontract. Alleen het kredietrisico dat fondsen lopen op de herverzekeraar is aanwezig, echter dat hoeft niet te worden geadresseerd.

Herstelsystematiek
Onder het nFTK verandert ook de herstelsystematiek. In plaats van een korte- en lange termijnherstelplan komt er één herstelplan van maximaal tien jaar. Jaarlijks wordt dit plan geëvalueerd. Het resterende tekort mag dan weer in maximaal tien jaar worden weggewerkt. Hierdoor zal het herstel naar de vereiste dekkingsgraad langer duren dan tien jaar. De premie hoeft in een situatie van dekkingstekort niet meer bij te dragen aan herstel. Indien het fonds per 1 januari 2015 een reservetekort heeft, dient vóór 1 juli 2015 een herstelplan opgesteld te worden.
Voor een volledig herverzekerd fonds zoals SPTV is de wijziging van de herstelsystematiek minder relevant. Het VEV is als gezegd nihil. SPTV houdt wel een Minimum Vereist Eigen Vermogen (MVEV) aan. Dit MVEV bedraagt in 2016 0,08% van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Door de garantie die door de herverzekeraar wordt gegeven is een dekkingstekort (d.w.z. een lagere dekkingsgraad dan het MVEV) echter niet aan de orde. Er is geen sprake van een herstelplan voor het fonds.

Korten
Het korten van de pensioenen blijft een laatste noodmaatregel. Indien de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lang lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en ook de actuele dekkingsgraad bij de laatste vaststelling lager is, dan moet er gekort worden. Dat kan ineens of evenredig gedurende maximaal tien jaar. Een korting is ook noodzakelijk als er onvoldoende herstelkracht is om binnen tien jaar te herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. Voor SPTV geldt echter dat kortingsmaatregelen vanwege de volledige herverzekering door middel van een garantiecontract niet aan de orde zijn.

Indexatie
Er kan onder de nFTK-wetgeving minder snel geïndexeerd worden. Dit kan pas vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110 procent. Er moet gecontroleerd worden of dezelfde mate van indexeren ook in de toekomst gefinancierd kan worden uit het eigen vermogen boven 110 procent. Daarbij moet rekening worden gehouden met het maximale aandelenrendement. Voor een gemiddeld fonds kan bij een beleidsdekkingsgraad van 120 procent een indexatie van één procent worden gegeven en bij 130 procent een indexatie van twee procent. Voor een jong fonds liggen de grenzen ongeveer vijf procent hoger, voor een oud fonds ongeveer vijf procent lager. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het beleggingsbeleid van een pensioenfonds. De toeslagenmatrix komt te vervallen. In 2016 is geen toeslag toegekend.

Op grond van artikel 137 van de Pensioenwet gelden deze regels van het toekomstbestendig indexeren echter niet voor volledig herverzekerde pensioenfondsen zoals SPTV.

Kostendekkende premie
Voor SPTV heeft als gesloten fonds geen premie inkomsten.

Haalbaarheidstoets
De Pensioenwet legt de pensioenfondsen de verplichting op een jaarlijkse haalbaarheidstoets uit te voeren. Dit is de opvolger van de continuïteitsanalyse. De haalbaarheidstoets geeft een inschatting van het verwachte pensioenresultaat en voor de risico's daaromheen. Fondsen moeten zelf binnen de door de Wet toegestane grenzen een bandbreedte vaststellen voor de toegestane afwijking van het verwachte pensioenresultaat bij een slecht weer scenario. Deze bandbreedte moet passen bij de risicohouding van de deelnemers in het fonds. Jaarlijks wordt gekeken of het verwachte pensioenresultaat nog aansluit bij de gewekte verwachtingen. Voor de toets wordt een uniforme aanpak voorgeschreven. De eerste (aanvangs)haalbaarheidstoets is in 2015 ingediend bij de DNB. De uitkomsten ervan zijn gedeeld met de sociale partners. Vanwege de ingrijpende wijziging van de omstandigheden moest in 2016 wederom een aanvangshaalbaarheidstoets worden uitgevoerd. De resultaten weken enigszins af van de uitkomsten van 2015. De ondergrens van het feitelijk verwacht pensioenresultaat is daarom door het bestuur verhoogd van 67,5% naar 70,0%

Bij de haalbaarheidstoets voor herverzekerde fondsen zal rekening moeten worden gehouden met de specifieke kenmerken van het garantiecontract bij AEGON. Bovendien zullen aannames gemaakt moeten worden hoe de contractvoorwaarden van de herverzekeraar gedurende de prognoseperiode zullen wijzigen. SPTV heeft voor 1 juli 2016 de nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets ingediend bij DNB.

Voor een herverzekerd fonds geldt dat de evenwichtssituatie veelal een lagere dekkingsgraad kent dan de feitelijke dekkingsgraad. Daar is in de vaststelling van de ondergrenzen rekening mee gehouden. Deze zijn door het bestuur als volgt vastgesteld en gecommuniceerd met de sociale partners

- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie: 60%
    - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van (vrijwel) volledige pensioenopbouw en vrijwel geen indexatietoekenning.
- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 70,0% (was 67,5%)
    - Dit is in lijn met de beleidsuitgangspunten van (vrijwel) volledige pensioenopbouw en een beperkte indexatietoekenning.
- Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in slecht weer scenario: 30%
    - Door de maximalisatie van de premie kunnen kortingen op de jaarlijkse pensioenopbouw voorkomen. Daarom is een aanzienlijke spreiding mogelijk.

Deze ondergrenzen zijn getoetst in de haalbaarheidstoets van juli 2016. De uitkomsten zijn:
- Verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie: 69,5% (68,9%)
- Verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke situatie: 77,2% (72,9%)
- Afwijking vanuit de feitelijke situatie: 22,6%

Beleggingenparagraaf

Beleggingsperformance

De beleggingen van de pensioengelden worden binnen het mandaat verzorgd door vermogensbeheerder Aegon Investment Management.

Voor het verzekerd vermogen is de normverdeling als volgt:

Tabel 1: normverdeling (percentage van marktwaarde)			
	Norm:	***Minimum:***	***Maximum:***
Beleggingscategorie *(in % van de totale portefeuille)*			
Liquide middelen	**0**	-5,00	5,00
Vastrentende waarden	**67,70**	57,70	77,70
Aandelen	**19,90**	14,90	24,90
Grondstoffen	**4,80**	2,30	7,30
vastgoed	**7,60**	5,10	10,10

Voor het vrij vermogen ondergebracht bij Aegon IM is de normverdeling:

Tabel 2: normverdeling vrij vermogen (percentage van marktwaarde)			
	Strategisch:	***Minimum:***	***Maximum:***
Beleggingscategorie *(in % van de totale portefeuille)*			
Liquide middelen	**0,00**	0,00	5,00
Vastrentende waarden	**60,00**	50,00	70,00
Aandelen	**30,00**	20,00	40,00
Grondstoffen	**5,00**	0,00	10,00
Vastgoed	**5,00**	0,00	10,00

Verantwoord beleggen

Het vermogensbeheer van zowel het verzekerd depot als het vrije vermogen depot wordt uitgevoerd door Aegon Asset Management. Het fonds heeft regulier overleg over verantwoord beleggen met Aegon AM en onderschrijft haar beleid in deze. Aegon AM geeft in zijn document '*Beleid Verantwoord Beleggen'* aan dat er een uitsluitingenbeleid van toepassing is op alle bedrijven die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van de volgende soorten wapens, munitie en mijnen: biologische wapens, chemische wapens, anti-persoonsmijnen, clusterbommen, en munitie met verarmd uranium.
Bij indirecte betrokkenheid door een aan de onderneming juridische verbonden entiteit, zoals moederbedrijf of dochteronderneming, geldt een belang van 25% als drempel voordat tot uitsluiting wordt overgegaan.
Aangaande nucleaire wapens, sluit AEGON bedrijven uit die direct betrokken zijn bij het vervaardigen, ontwikkelen, onderhouden of verhandelen van nucleaire wapens in landen waarvoor dat onder het non-proliferatieverdrag niet is toegestaan. Voor categorieën als natuur en milieu, gezondheid en dierenwelzijn is het beleid primair gericht op het aanspreken van partijen indien zij afwijken van de normen. In het geval van schending mensenrechten en arbeidsrechten vindt uitsluiting plaats aangetoonde stelselmatige schendingen van die rechten.
Voor een verdere verhandeling en detaillering hierover wordt verwezen naar het in het bovengenoemd door AEGON uitgegeven document '*Beleid Verantwoord Beleggen'.*

Beleggingsperformance

De beleggingen van de pensioengelden werden in 2016 binnen het mandaat verzorgd door vermogensbeheerder Aegon Asset Management. Het afgelopen verslagjaar bedroeg de beleggingsperformance bij Aegon voor wat betreft het verzekeringsdepot in totaal 10,95%.

Ten aanzien van aandelen bedroeg rendement voor kosten 6,83%, voor vastrentende waarden 9,26%, voor vastgoed 4,88%, voor grondstoffen 12,17% en het SLM (Strategic Liability Matching) heeft vanwege de dalende rente gedurende het jaar 2016 een rendement van 33,33% opgeleverd.

Het rendement op het vrij vermogen depot bij Aegon bedroeg 6,62%. De totale portefeuille excl. LDO/SLM liet over geheel 2016 een rendement van 7,34% na kosten zien, terwijl de samengestelde benchmark 6,37% gedaan heeft, resulterend in een outperformance van 0,97%. Het beleggingsrendement incl. LDO/SLM bedroeg in 2016 10,57%, een samengestelde benchmark waarin LDO/SLM wordt meegenomen is niet voorhanden.

Kosten vermogensbeheer

Voor het vrije vermogen zijn de kosten als volgt: de beheerskosten bedragen 0,39% of €131.469 en de transactiekosten bedragen 0,01% of € 4.469. Overigens betreffen de hiervoor genoemde rendementen netto rendementen, dus geschoond voor de kosten vermogensbeheer, deze zijn al in mindering gebracht.

Terugblik 2016

De rentedaling is eind 2016 tot stilstand gekomen en liet een stijging zien. Dat heeft de verplichtingen doen dalen. Het opkoopprogramma van de ECB houdt de neerwaartse druk op rente in stand. De lage inflatie zorgt wel voor een geringe aanslag op de waardevastheid van de pensioenen en de aanspraken. De aandelen markten lieten in 2016 goede resultaten zien. Het is onzeker of de aandelenmarkten gezien de oplopende waarderingen ook komend jaar blijven zorgen voor redelijke totaal rendementen. De geopolitieke spanningen zorgen verdere voor onzekerheid in de markten. De lage grondstofprijzen hebben zich in 2016 enigszins hersteld. De vastgoed markt maakt in 2016 een duidelijk herstel door.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

De rente is in de loop van 2016 gestegen maar ligt nog steeds op een historisch laag niveau. De actuarieel benodigde voorziening is per 31 december 2016 gestegen tot €488,9 mln. Conform de verslaggevingseisen behorende bij dit soort contracten is deze post ook als vordering op de balans opgevoerd onder de noemer "Herverzekeringsdeel technische voorzieningen".

In 2016 zijn er geen premie-inkomsten. De vennootschap heeft een bijdrage geleverd aan de bestuurs- en uitvoeringskosten. Er is geen indexatie toegekend.

Het saldo van baten lasten bedroeg over 2016 € -/-47.000. Hiermee is het vrije vermogen van het fonds gedaald van €38.657.000 ultimo 2015 naar €38.610.000 per 31/12/2016.

In 2016 zijn de uitvoeringskosten als volgt onder te verdelen:

Uitvoeringskosten	2016		2015	
	X €	Kengetal *)	X €	kengetal
Pensioenbeheerskosten	€ 263.000	1.879	€ 211.000	277
Vermogensbeheerskosten	€ 131.469	0,39 %	€ 123.343	0,36 %
Transactiekosten	€ 4.469	0,01 %	€ 9.695	0,03 %

*) Kengetal voor pensioenbeheerskosten zijn kosten per deelnemer (= aantal actieve deelnemers +gepensioneerden), deze is ondanks verlaging van de absolute kosten in 2016 versus 2015 veel hoger aangezien er geen actieve deelnemers meer zijn._Vermogensbeheerskosten en transactiekosten zijn een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Actuariële paragraaf

Solvabiliteitstoets

De solvabiliteitstoets is voor het jaar 2016 door AON/Hewitt uitgevoerd. De aanwezige reservepositie is bepaald op € 38.514.000 positief, volgens de volgende berekening:

(in duizenden euro's)	
Vordering op herverzekeraar	488.945
Overige middelen pensioenfonds	38.610
Beschikbaar vermogen	527.555
Af: Technische voorzieningen	-/-488.945
Af: Minimaal Vereist Eigen Vermogen	-/-96
Reservepositie	38.514

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekening regels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.
Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Technische analyse

In 2016 is een negatief resultaat van € 47.000 (2015 positief resultaat van € 5.498.000) behaald. Om inzicht te verkrijgen in de totstandkoming van dit resultaat is een uitsplitsing naar verschillende bronnen noodzakelijk. Deze zogeheten technische analyse heeft tot doel om het genoemde behaalde resultaat onder te verdelen door de posten van de staat van baten en lasten te confronteren met posten van de ontwikkeling van de Voorziening Pensioen Verplichtingen. Deze wordt als zodanig niet door Aegon opgeleverd, maar Aon voert controle over het jaarwerk uit, berekent Voorziening Pensioen Verplichting (VPV), de kostendekkende premie (KDP) en de solvabiliteitstoets. Hieruit is het duidelijk waarin de grote delta's in saldo van baten en lasten en financiële positie van het fonds zitten.

Risicoparagraaf

Beleggingsrisico

De in 2011 afgeronde ALM studie heeft in 2015 en ook in 2016 niet tot wijziging van het beleggingsmandaat van het beklemd vermogen geleid. Vanwege de lage rente en de daardoor lage rendementen op vastrentende waarden is besloten tot een aanpassing van het beleggingsmandaat voor het vrije vermogen, in die zin om een gedeelte van het vastrentende deel te verminderen en om te zetten in ABS (Asset Backed Securities). Het feitelijke aandeel ABS was eind 2015 ruim 13% van het vastrentende deel. Dit mandaat is in 2016 ongewijzigd gehouden, vanwege de onduidelijkheid over de toekomstige aanwending van de vrije reserve.

Renterisico

Om het renterisico van de verplichtingen gedeeltelijk af te dekken, is de duration (gewogen looptijd) van de vastrentende waarden per 1 maart 2008 voor 50% in overeenstemming gebracht met de looptijd van de pensioenverplichtingen door middel van een LDO (Long Duration Overlay). In de loop van 2014 is dit product vervangen door het SLM fund (Strategic Liability Matching). Dit fonds heeft een betere matching met de kasstromen over de looptijden. Hierdoor wordt het renterisico op de pensioenverplichtingen voor de helft beperkt. Deze vorm van renteafdekking is verder ongewijzigd voortgezet om redenen van risicobeheersing. Voor het vrije vermogen is geen renteafdekking van toepassing. Wel is in het vrije vermogen een deel van de vastrentende waarde omgezet in ABS (Asset Backed Securities). Dat fonds geeft een verminderd renterisico. Strategisch mandaat is 13,4% van de vastrentende waarde in ABS belegd.

Actuarieel risico

De rechtenopbouw en de daarmee gepaard gaande berekeningen, die op actuariële grondslagen zijn gebaseerd, om tot de pensioenverplichtingen te komen worden ieder jaar geëvalueerd. De actuariële grondslagen bevatten een aantal verwachtingen en hypotheses van algemene aard zoals o.a. de overlevingstabel. Wij zullen de grondslagen nauwlettend volgen en indien daartoe aanleiding is, in overleg met de actuaris, de grondslagen aanpassen. Het actuariële risico is geheel afgedekt als gevolg van het garantiecontract dat met Aegon overeengekomen is. Voor 2012 is dit risico verhoogd wat tot uitdrukking komt in de hogere opslag op de VPV vanwege de hogere levensverwachting. Dit heeft mede geleid tot een verhoging van de kostendekkende premie in 2013 en 2014. Voor het bestand van SPTV zijn geen fonds-specifieke grondslagen m.b.t. langleven van toepassing.

Krediet risico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop een fonds vorderingen heeft. De belangrijkste tegenpartij van het fonds is Aegon Levensverzekering N.V. met wie het fonds een overeenkomst tot herverzekering van de pensioenverplichtingen, premievrijstellingrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico's heeft gesloten. De creditrating van Aegon Levensverzekering N.V. was en is AA-. Er is geen verwachting dat deze naar beneden zal worden aangepast. Aegon is bovendien aan gemerkt als een systeem verzekeraar, wat in voorkomend geval ondersteuning van de overheid mogelijk maakt.

In 2016 is het operational risk sheet aangepast en geëvalueerd en zijn als de belangrijkste overige risicofactoren vastgesteld:

- Inflatie risico. Een oplopende inflatie zal de nominaal gegarandeerde pensioenen in waarde doen dalen. Daarom ziet het bestuur als noodzaak de winstdeling te behouden.
- Kredietrisico is qua impact in de ogen van het bestuur toegenomen, qua kans niet. Het monitoren rating Aegon en zorgen voor voldoende diversificatie blijft belangrijk

De rating van Aegon is nog steeds AA-. Dit heeft geen effect op de jaarrekening. Het bestuur monitort de kredietwaardigheid zorgvuldig maar er is geen aanleiding tot specifieke actie in deze.

Toekomstparagraaf

Toekomstparagraaf

Voortbestaan fonds.
Het bestuur wil het contract met Aegon zodanig afronden dat voor de toekomst een indexatiepotentieel als mogelijkheid blijft bestaan. Tot daarover bindende aan aanvaardbare afspraken zijn gemaakt ziet het bestuur zich genoodzaakt het fonds actief te houden. Een eventueel voorgenomen besluit tot liquidatie is dan ook pas te verwachten nadat die afspraken zijn gemaakt.

Winstdeling en vrije reserve.
Het komend jaar zal het bestuur zich dan ook inspannen om uitzicht op winstdeling van het GB contract te behouden. De vorm waarin dat kan is onderwerp van studie die in het voorjaar van 2017 moet zijn afgerond. De rol van het fonds is daarin een van de onderwerpen. Met name de juridische mogelijkheden van voortzetting van het contract zonder pensioenfonds. Het bestuur zal er alles aan doen om in 2017 het overleg daarover met Aegon af te ronden en met de belanghebbenden tot een akkoord te komen.
De verschillende mogelijkheden van aanwending van de vrije reserve zullen met het oog op een evenwichtige belangenbehartiging zorgvuldig worden onderzocht. Daarbij is de beheersmethode maar zeker ook de verdeling en aanwending van de vrije reserve een gevoelig punt. Goed overleg met het VO is dan ook een randvoorwaarde voor een voor alle partijen aanvaardbare uitkomst.

De BOP voorziening heeft nog te maken met een uitloopperiode van twee jaar en hetzelfde geldt voor de premievrijstelling voor de opbouw van het ouderdomspensioen. Die periode eindigt eind 2017.

Er zal een verlengde uitvoeringsovereenkomst met de vennootschap worden afgesproken voor de komende periode; de vennootschap heeft aangegeven voor 2017 de bestuurskosten te dragen maar wil duidelijkheid over de toekomst na 2017 om een open eind te vermijden. De voorziening die het bestuur heeft getroffen houdt rekening met een liquidatieproces en zal dus niet voor 2018 worden aangesproken, daar financiering van de uitvoering voor 2017 is overeengekomen.

De ABTN, reglement en statuten worden verder aangepast om aan te sluiten op de nieuwe situatie zonder premie inkomsten en toekomstige opbouw.

Het is de vraag of de trend van economische verbetering zich voortzet. Onzekere factoren blijven de geopolitieke situatie en zeker ook het monetaire beleid. Zo heeft het schulden opkoop programma van de ECB dat wordt verlengd tot eind 2017 een duidelijk neerwaarts effect op de (lange) rente. Dat is uiterst ongunstig voor de hoogte van de verplichtingen van de pensioenfondsen.

Afhankelijk van de aanwending van de vrije reserve zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd om het beleggingsmandaat vast te stellen.

Intensieve communicatie is in 2017 nodig in samenwerking met de vennootschap om de informatie over de verschillende pensioendelen op duidelijke en overzichtelijke wijze bij de betrokkenen te krijgen. .

Schiphol, 29 juni 2017

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers

Het Bestuur

Dhr. R. Bosma

Dhr. P. Mareé

Dhr. W. Ekhart

Dhr. J.W. Bouquet

Dhr. A.W. Gerritsma

Jaarrekening

Balans per 31 december 2016

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(bedragen in duizenden euro's)			2016		2015
Activa					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	5		34.553		33.784
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	6		488.945		450.106
Vorderingen en overlopende activa	7		4.987		4.790
Overige activa	8				
Liquide middelen			677		1.239
			529.162		**489.919**
Passiva					
Kapitaal en reserves	9				
Overige reserves		38.610		38.657	
			38.610		38.657
Technische voorzieningen	10				
Voorziening Pensioenverplichtingen		488.945		450.106	
Overige technische voorzieningen		518		418	
			489.463		450.524
Overige schulden en overlopende passiva	11				
Werkgever		688		43	
Overige schulden en overlopende passiva		401		695	
			1.089		738
			529.162		**489.919**

Staat van Baten en Lasten over 2016

(bedragen in duizenden euro's)		2016	2015
Premiebijdragen	14	-	15.751
Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds	15	2.184	-/-233
Baten uit herverzekering			
• Uitkering herverzekering	19	8.643	7.751
• Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	10	38.839	31.357
• Winstdeling	7	-/-1.678	1.147
Overige baten	16	435	2.162
Totaal Baten		**48.423**	**57.773**
Mutatie Technische voorziening pensioenverplicht	10	38.839	31.357
Premies herverzekering	17	574	12.735
Saldo waarde overdrachten	18	55	-
Pensioenuitkeringen	19	8.643	7.751
Mutatie overige technische voorzieningen		100	-
Pensioenuitvoeringskosten	20	259	594
Totaal Lasten		**48.470**	**52.275**
Saldo van Baten en Lasten		**-/-47**	**5.498**

Bestemming van het saldo van Baten en Lasten

(bedragen in duizenden euro's)	2016	2015
Overige reserves	-/-47	5.498
Saldo van baten en lasten	**-/-47**	**5.498**

Kasstroomoverzicht over 2016

(bedragen in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen Premiebijdragen	-	15.024
Ontvangen extra bijdrage	-	2.000
Ontvangen herverzekerde uitkering BOP	1.109	962
Betaalde premies herverzekering		-/-17.035
Betaalde kosten	-/-235	-/-235
Verrekening met Herverzekeraar	-/-2.832	-
	-/-1.958	716
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	107	39
Aankoop beleggingen voor risico pensioenfonds	-/-740	-/-5.040
Verkoop beleggingen voor risico pensioenfonds	2.029	-
	1.396	-/-5.001
Totale mutatie kasstroom	**-/-562**	**-/-4.285**
Beginstand liquide middelen	1.239	5.524
Eindstand liquide middelen	677	1.239
Totaal mutatie kasstroom	**-/-562**	**-/-4.285**

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2016

1. Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers, statutair gevestigd te Haarlemmermeer op het adres Piet Guilonardweg 15, 1117 EE Luchthaven Schiphol (hierna 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

2. Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Er bestaat geen twijfel over de continuïteit gelet op het feit dat het fonds over ruim voldoende eigen vermogen beschikt om de aan nog voorziene toekomstige verplichtingen te voldoen.
Het bestuur heeft op 29 juni 2017 de jaarrekening opgemaakt en vastgesteld.

3. Stelsel – en schattingswijzigingen

Er hebben zich geen stelselwijzigingen voor gedaan wel zijn er schattingswijzigingen geweest in 2016.
Aangezien het fonds volledig is herverzekerd met een garantiecontract hebben de schattingswijzigingen geen impact op het vermogen en het resultaat. Voor een nadere toelichting wordt verzen naar noot 10.

4. Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

(a) Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's.
Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

(b) Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.
De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.
De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

(c) Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.
Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.
Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.
Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post overlopende activa, dan wel overlopende passiva.

(d) Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

(e) Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

(f) Beleggingen

(f.1) Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.
Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.
Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

(f.2) Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.
De actuele waarde van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(f.3) Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.
Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.
Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van vastrentende waarden is te maken, worden deze gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

(f.4) Grondstoffen

Beursgenoteerde grondstoffen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.
De actuele waarde van niet beursgenoteerde grondstoffen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(f.5) Vastgoed

Beursgenoteerde vastgoed en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.
De actuele waarde van niet beursgenoteerde vastgoed en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op basis van waarderingsmodellen.

(g) Herverzekeringen
Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

De waardering en presentatie van beleggingsdepots is overeenkomstig de grondslagen voor beleggingen.

(h) Vorderingen en overlopende activa
Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

(i) Technische voorzieningen
(i.1) Voorziening voor pensioenverplichtingen
De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde).
De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.
Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen ultimo 2016 zijn uitgevoerd op basis van de volgende, belangrijkste actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2016 inclusief UFR
- Overlevingstafels: Prognose tafel AG 2016 met toepassing van correctietabel CRC7
- Gehuwdheid: Onbepaalde man/vrouw
- Partnerpensioen: Aanname dat de man 3 jaar ouder is dan de vrouw
- Kostenopslag: 0,5% excasso opslag

j.2) Voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten
De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten wordt bepaald om mogelijke toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen, te kunnen voldoen in het geval bij discontinuïteit bij het pensioenfonds.
De toekomstige uitvoeringskosten wordt geschat, gebaseerd op de situatie waarbij bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst het contract met de herverzekeraar direct premievrij wordt gemaakt en waarbij het fonds na twee jaar liquideert.

(j) Kasstroomoverzicht
Deze is opgesteld volgens de directe methode.

(k) Dekkingsgraad
De actuele dekkingsgraad is uitgedrukt in een percentage van het eigen vermogen ten opzichte van de som van de technische voorziening en overige voorziening.

De definitie voor de beleidsdekkingsgraad is opgenomen in paragraaf nFTK (p.17).

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale rentetermijnstructuur.

5. Beleggingen voor risico pensioenfonds

De mutaties van 2015 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2015	Aankopen	Verkopen/ aflossingen	Verkoopres./ Herwaardering	Stand per 31 dec. 2015
Vastrentende waarden	17.336	3.138	-	-/-36	20.438
Aandelen	9.145	1.021	-	183	10.349
Vastgoed	1.680	67	-	148	1.896
Grondstoffen	861	813	-	-/-573	1.101
	29.023	**5.040**	**-**	**-/-279**	**33.784**

De mutaties van 2016 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(in duizenden euro's)	Stand per 1 jan. 2016	Aankopen	Verkopen/ aflossingen	Verkoopres./ Herwaardering	Stand per 31 dec. 2016
Vastrentende waarden	20.438	96	-/-1.077	1.018	20.475
Aandelen	10.349	-	-/-617	832	10.565
Vastgoed	1.896	49	-/-246	12	1.710
Grondstoffen	1.101	595	-/-89	196	1.803
	33.784	**740**	**-/-2.029**	**2.058**	**34.553**

Dit betreft participaties in 8 Aegon beleggingsfondsen. Hieronder zijn deze weergegeven:

Naam Fonds	Portefeuille	Niveau	Toelichting
AEAM European Credit Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in obligaties uitgegeven door bedrijven en instellingen
AEAM Core Eurozone Gov Bond Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in staatspapier genoteerd in euro, van landen uit de Core Eurozone benchmark.
AEAM ABS Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in asset backed securities genoteerd in euro of omgezet naar euro, gespreid over verschillende issuers, onderpanden, sectoren en landen
AEAM Global High Yield Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in hoogrenderende obligaties uitgegeven door Amerikaanse of Europese bedrijven en instellingen.
AEAM Emerging Market Debt Fund	Vastrentende waarden	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, hoofdzakelijk in vastrentende waarden in US Dollars uitgegeven door bedrijven, instellingen of overheden uit opkomende landen
AEAM World Equity Fund	Aandelen	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen in ontwikkelde en opkomende aandelenmarkten over de hele wereld.
AEAM Global Real Estate Fund	Vastgoed	2	Het Fonds belegt, direct of indirect, in aandelen van beursgenoteerde vastgoedondernemingen over de hele wereld.

AEAM Global Commodity Fund	Overige	2	Het Fonds belegt indirect wereldwijd in de markten voor grondstoffen.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderings-modellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.
Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.
Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.
- Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata

6. Herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen

Het herverzekeringsdeel van de technische voorzieningen is als volgt in de jaarrekening opgenomen:

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Herverzekeringdeel technische voorzieningen	**488.945**	**450.106**

De tot 1 januari 2015 opgebouwde aanspraken zijn winstdelend gehouden. Tevens komen vanaf 2015 de garantiekosten uit hoofde van opgebouwde aanspraken tot en met 2014 ten laste van het beleggingsrendement en daarmee de overrente. Op contractuele voorwaarden resteert per ultimo 2016 een negatieve overrente van ruim EUR 70 mln, deze dient eerst ingelopen te zijn voordat het fonds deelt in enige overrente.

7. Vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Winstdeling herverzekeraar	1.901	3.579
Dividendbelasting	26	7
Rekening courant met herverzekeraar	3.060	1.204
	4.987	**4.790**

In verband met de beëindiging van de winstdelingsovereenkomst per 31 december 2014 loopt de winstdelingsperiode tot 31 december 2014, rekening houdend met verrekening van twee uitloopjaren (2015-2016). Deze wordt per 1 januari 2017 verrekend via rekening courant met de herverzekeraar.

Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

8. Overige activa

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

9. Kapitaal en reserves

(in duizenden euro's)	**Overige reserve**
Stand per 1 januari 2015	33.159
Bij: saldo van rekening van baten en lasten	5.498
Stand per 31 december 2015	38.657
Bij: voorstel bestemming van baten en lasten	-/-47
Saldo per 31 december 2016	**38.610**

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het bestuur stelt voor om het resultaat ten gunste te brengen van de overige reserves, dit voorstel is in bovenstaand overzicht verwerkt.

Solvabiliteit

Doordat het fonds de voorziening voor pensioenverplichtingen heeft ondergebracht bij Aegon is geen vereist eigen vermogen nodig.

(in € 1.000)	**2016**	**2015**
Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)	488.945	450.106
MVEV als % van VPV	0,02%	0,08%
MVEV als bedrag	96	348
Aanwezige dekkingsgraad	107,9%	108,7%
Reële dekkingsgraad	87,9%	87,2%
Beleidsdekkingsgraad	107,4%	107,8%

Het fonds houdt geen Vereist Eigen Vermogen (VEV). Vrijwel alle risico's die bij het bepalen van de omvang van het VEV op basis van het standaardmodel aan de orde zijn, zijn niet aan de orde bij herverzekerde fondsen die risico's volledig hebben overgedragen aan een herverzekeraar door middel van een garantiecontract.

10. Technische voorzieningen

Voorziening Pensioenverplichtingen

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

(in duizenden euro's)		2016	2015
Stand per 1 januari		450.106	418.749
Pensioenopbouw	A	-	12.433
Koopsommen en overige	B	564	20
Rentetoevoeging	C	-/-268	710
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	D	-/-8.642	-/-7.751
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	E	-/-43	-/-39
Saldo waardeoverdrachten	F	-	-
Technisch resultaat	G	1.630	-/-1.849
Aanpassing rente termijn structuur	H	44.485	29.469
Aanpassing actuariële grondslagen	I	1.113	-/-1.636
		38.839	**31.357**
Saldo per 31 december		**488.945**	**450.106**

A. Pensioenopbouw

Vanaf 1 januari 2016 vindt er geen pensioenopbouw meer plaats in het fonds.

B. Koopsommen en overige

De post bestaat uit affinanciering- en herschikkings-koopsommen.

C. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,06% (2015: 0,159%).

D. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode. Er heeft in 2016 geen indexatie plaatsgevonden op de uitkeringen.

E. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode, bestaande uit garantiekosten en kosten voor administratie en beheer.

F. Saldo waardeoverdrachten

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.
De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

G. Technisch resultaat

(in duizenden euro's)	2016	2015
Resultaat op sterfte	118	3
Resultaat op premievrijstelling	-/-187	-/-221
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-/-3.803	-/-36
Resultaat op uitlooprisico	2.242	2.103
Mutatie voorziening	**-/-1.630**	**1.849**

Het forse negatieve resultaat op het arbeidsongeschiktheid in 2016 vs. 2015 is voornamelijk toe te schrijven aan de toename van het aantal arbeidsongeschikten in de BOP regeling.

H. Aanpassing rente termijn structuur

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Dit is de Rente Termijn Structuur DNB 31-12-2016 inclusief UFR. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

I. Aanpassing actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langleven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.
De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.
In overleg met de verzekeraar en gehoord de actuaris is besloten vanaf boekjaar 2011 een voorziening te vormen ter dekking van de toekomstige excassokosten. Hier tegenover staat een vordering op de herverzekeraar ter grootte van het zelfde bedrag uit hoofd van de overeenkomst waardoor dit geen resultaatseffect heeft.
Deze excassovoorziening is bepaald als de contante waarde op marktrente van de verschuldigde toekomstige excassokosten bij het onvoorzien wegvallen van de vennootschap als sponsor van het fonds.
Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de overlevingstafel Generatietafel van het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) AG 2016, met toepassing van correctietabel CRC 7.

De voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2016		2015	
	Deelnemers	(in duizenden euro's)	Deelnemers	(in duizenden euro's)
Actieve deelnemers	-	-	530	291.111
Beroepsongeschikte deelnemers	20	19.192	22	20.381
"Slapers"	595	316.859	88	12.707
Gepensioneerden	140	152.894	123	125.907
	755	**488.945**	**763**	**450.106**

Het fonds maakt gebruik van de overlevingstafel Collectief 2003 volgens afspraken met Aegon. Voor de berekening op basis van het FTK wordt gebruik gemaakt van de overlevingstafel Generatietafel van het Actuarieel Genootschap gepubliceerde prognosetafels Gehele Bevolking Mannen (GBM) en Vrouwen (GBV) AG 2016, met toepassing van correctietabel CRC 7. Per 1 januari 2016 vind geen opbouw meer plaats in het fonds en zijn alle actieve deelnemer per die datum automatisch slaper geworden.

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.
Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Toeslagverlening

In 2016 heeft er geen indexatie plaatsgevonden.

Overige technische voorzieningen

Dit betreft een voorziening toekomstige uitvoeringskosten

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Saldo per 1 januari	418	418
Mutatie voorziening	100	-
Saldo per 31 december	**518**	**418**

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds zijn pensioenverplichtingen op marktwaarde te waarderen. Het treffen van een voorziening voor toekomstige (kasstromen die voortvloeien uit) kosten voor administratie, communicatie en het doen van uitkeringen is daar onderdeel van. Achterliggende gedachte hierbij is dat ook bij discontinuïteit het pensioenfonds de uitvoeringskosten dient te kunnen dragen.
Na consultatie van de actuaris heeft het fonds besloten om een voorziening op te nemen voor toekomstige uitvoeringskosten gebaseerd op de situatie waarbij bij beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst het contract met de herverzekeraar direct premievrij wordt gemaakt en waarbij het fonds na twee jaar liquideert.
De mutatie voorziening bestaat uit een tegemoetkoming van de vennootschap in de toekomstige kosten voor liquidatie van het fonds.

11. Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Nog te betalen kosten beëindiging overeenkomst herverzekeraar	-	400
Nog te betalen koopsommen herverzekeraar	53	-
Nog te betalen accountantskosten	21	21
Nog te betalen advieskosten	4	9
Nog te betalen uitkering beroepsongeschiktheid	295	262
Nog te betalen overige kosten	28	3
	401	695
Rekening courant werkgever	688	43
	1.089	**738**

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.
De rekening courant betreft de uitkeringen inzake beroepsongeschikheid gesaldeerd met de vergoedingen vanuit het UWV welke door de werkgever worden betaald en achteraf in rekening worden gebracht bij het fonds.
Over het rekening-courantsaldo wordt geen rente berekend.

12. Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor

het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.
Het belangrijkste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van algemeen geldende als ook specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en de deelnemers moet proberen te verhogen of te besluiten dat er geen ruimte is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten.

Naast het solvabiliteitsrisico loopt het fonds nog diverse andere risico's zoals risico's samenhangende met de beleggingen, en het verplichtingenrisico, ook wel het actuarieel risico genoemd. Zowel het actuariële risico als de beleggingsrisico's van het fonds zijn op basis van de herverzekeringsovereenkomst ondergebracht bij Aegon, behalve voor de beleggingen voor risico van het fonds. Ten slotte loopt het fonds net als elke andere organisatie niet financiële risico's in de zin van operationele risico's.
Operationeel risico is het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden als interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit van geautomatiseerde systemen enzovoorts. Deze kwaliteitseisen zijn vastgelegd in de Service Level Agreement met de herverzekeraar en worden periodiek getoetst door het bestuur van het fonds.
Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop een fonds vorderingen heeft. De belangrijkste tegenpartij van het fonds is Aegon met wie het fonds een overeenkomst tot herverzekering van de pensioenverplichtingen, premievrijstellingrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico's heeft gesloten. Gezien de AA- rating van Aegon hoeven geen extra risico's te worden afgedekt.

13. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen
Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, tussen het fonds en de vennootschap, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er is echter geen sprake van materiële transacties.

Transacties met bestuurders
Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar noot 22. Er zijn noch leningen verstrekt aan noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn van Transavia Airlines nemen deel aan de pensioenregeling tegen marktconforme grondslagen.

14. Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Werkgeversgedeelte	-	9.764
Werknemersgedeelte	-	5.987
Totaal premiebijdragen	**-**	**15.751**

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Actuariële kostendekkende premie	-	13.349
Feitelijke premie	-	15.751

Vanaf 1 januari 2016 vind er geen pensioenopbouw meer plaats in het fonds. Daarom vervallen de premiebijdragen.

15. Resultaat beleggingen voor risico pensioenfonds

De beleggingsopbrengsten kunnen als volgt worden verdeeld:

(in duizenden euro's)	2016	2015
Directe beleggingsopbrengsten	126	46
Indirecte beleggingsopbrengsten	2.058	-/-279
	2.184	**-/-233**

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden de resultaten uit beleggingen (zowel vastrentend als overige beleggingen) en uit verzekeringstechnische zaken, dit betreft de dividenden en interestbaten weergegeven. Onder de indirecte beleggingsopbrengsten wordt verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten.

16. Overige baten

(in duizenden euro's)	2016	2015
Ontvangen bedragen inzake beroepsongeschiktheid	1.531	1.187
Uitgekeerde bedragen inzake beroepsongeschiktheid	-/-1.296	-/-1.025
Saldo inzake beroepsongeschiktheid	235	162
Bijdrage werkgever in de bestuurs- en uitvoeringskosten	200	-
Overige baten	-	2.000
	435	**2.162**

Delta ontvangen versus uitgekeerde bedragen inzake beroepsongeschiktheid komt doordat een bruto beroepsongeschiktheidspensioen is verzekerd terwijl de uitkering genet wordt voor de gecedeerde WIA uitkering indien van toepassing.
In 2016 heeft de vennootschap een bedrag van €100.000 bijgedragen ter gedeeltelijke dekking van de reguliere uitvoeringskosten en een tegemoetkoming van €100.000 in de toekomstige kosten voor liquidatie van het fonds.

17. Premie herverzekering

(in duizenden euro's)	2016	2015
Premie	-/-22	12.493
Koopsommen	596	242
	574	**12.735**

Het bedrag aan koopsommen ad € 596.000 betreft contractueel afgesproken verrekening van flexibiliseringsfactoren fonds versus factoren Aegon met betrekking tot ingegane pensioenen van deelnemers die in 2015 en 2016 met pensioen zijn gegaan. De fondsfactoren, zoals vermeld in het reglement, zijn (actuarieel) hoger dan de standaard Aegon factoren en het verschil wordt conform overeenkomst afgerekend. Vanaf 1/1/2017 is het reglement gewijzigd en worden naar de toekomst toe de Aegon factoren gehanteerd, waardoor het geen verrekening meer kan plaatsvinden met het fonds, zoals je dat bij een slapend fonds zou morgen verwachten.

18. Saldo waarde overdrachten

(in euro's)	2016	2015
Inkomende waarde overdrachten	-/-4	-
Uitgaande waarde overdrachten	59	-
	55	**-**

19. Pensioenuitkeringen

(in euro's)	2016	2015
Ouderdomspensioen	5.895	5.621
Prepensioen	814	711
Nabestaandenpensioen	665	568
Wezenpensioen	50	37
Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.218	814
Pensioenuitkeringen	**8.642**	**7.751**

20. Pensioenuitvoeringskosten

(in duizenden euro's)	2016	2015
Accountantskosten	21	21
Kosten toezichthouders	29	20
Adviseurskosten AON/Hewitt	55	71
Adviseurskosten derden	126	80
Diversen	32	19
Subtotaal bestuurskosten	263	211
Administratie- en beheerskosten	-/-4	-
Kosten beëindigen overeenkomst	-	400
Rente rekening courant	-	-/-17
Subtotaal uitvoeringskosten	-/-4	383
	259	**594**

De kosten voor administratieve en secretariële ondersteuning zijn voor rekening van de werkgever conform de afspraak van de uitvoeringsovereenkomst..

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

De accountantskosten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van de controle op de jaarrekening en de DNB staten. Er zijn geen andere werkzaamheden door KPMG Accountants N.V. verricht.

21. Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever.

22. Beloning bestuursleden

In het kader van de wet nieuw bestuursmodel en conform het opgestelde beloningsbeleid ontvangen de externe bestuursleden in het fonds een onkostenvergoeding afhankelijk van rol en activiteiten binnen het bestuur.

(in duizenden euro's)	**2016**	**2015**
Beloning bestuursleden	13	23
	13	23

23. Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

24. Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan waarvan de omvang van materiële invloed is op het vermogen per 31 december 2016 en het resultaat over het jaar 2016.

Schiphol, 30 juni 2017

Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers
Het Bestuur

Dhr. R. Bosma

Dhr. P. Mareé

Dhr. W. Ekhart

Dhr. J.W. Bouquet

Dhr. A.W. Gerritsma

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. In de jaarrekening is het saldo van baten en lasten onttrokken aan kapitaal en reserves.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers per 31 december 2016 en van het resultaat en de kasstromen over 2016, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Pensioenfonds Transavia Vliegers (de Stichting) te Haarlemmermeer gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

1 de balans per 31 december 2016;

2 de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2016; en

3 de toelichting met een overzicht van de grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Controleaanpak

Samenvatting

Goedkeurende controleverklaring

Materialiteit
Materialiteit van EUR 4,9 miljoen, 1% van het pensioenvermogen

Kernpunt
- De waardering van de technische voorzieningen

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 4,9 miljoen (2015: EUR 4,9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen (de som van eigen vermogen en technische voorzieningen) per 31 december 2016 (1%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 244.000 aan het bestuur rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De stichting heeft het beheer van de beleggingen en de pensioenadministratie uitbesteed aan Aegon. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten, de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Aegon.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Aegon, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij met de

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

andere onafhankelijke accountant, de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2016 en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van directe beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld.

Het kernpunt van onze controle

In het kernpunt van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. Het kernpunt van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormt geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot dit kernpunt bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van het individuele kernpunt moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordeel over dit kernpunt.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). Als gevolg van de herverzekering via een garantiecontract volgt de post herverzekeringsdeel technische voorzieningen de waardering van de technische voorzieningen. De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuarieel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting in noot i de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

De waardering van de technische voorzieningen
Onze observatie Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- De Karakterisieken van het pensioenfonds;
- Het Verslag van het Verantwoordingsorgaan;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate – maar geen absolute mate – van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheid ten aanzien van een controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).
https://www.nba.nl/Documents/Tools%20Vaktechniek/Standaardpassages/Standaardpassage_nieuwe_controletekst_niet_oob_variant_%20Nederlands.docx

Amstelveen, 30 juni 2017

KPMG Accountants N.V.

F.J.J. Glorie RA

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.